

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a soudců JUDr. Miloslava Výborného a JUDr. Milana Podhrázkého, Ph.D., v právní věci žalobce: **Ing. J. H.**, proti žalovanému: **Finanční úřad pro Ústecký kraj**, se sídlem Dlouhá 3359, Ústí nad Labem, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 1. 2019, čj. 9539/19/2501-80542-507591, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 8. 2019, čj. 15 Af 10/2019 - 24,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá**.
- II. Kasační stížnost proti výrokům III. a IV. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 8. 2019, čj. 15 Af 10/2019 - 24, **se odmítá**.
- III. Kasační stížnost proti výrokům I. a II. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 8. 2019, čj. 15 Af 10/2019 - 24, **se zamítá**.
- IV. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- V. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Napadeným usnesením krajský soud nepřiznal žalobci (dále „stěžovatel“) osvobození od soudních poplatků (výrok I.), zamítl jeho návrh na ustanovení zástupce

(výrok II.), vyzval jej, aby ve lhůtě do patnácti dnů ode dne doručení tohoto usnesení, popřípadě ve lhůtě do patnácti dnů od doručení rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti tomuto usnesení, zaplatil soudní poplatek za žalobu ve výši 3 000 Kč (výrok III.) a aby ve stejné lhůtě zaplatil soudní poplatek za návrh na přiznání odkladného účinku ve výši 1 000 Kč (výrok IV.). V odůvodnění usnesení krajský soud uvedl, že žalobce požádal o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce. Vysvětlil, že stěžovatel nereagoval na výzvu k doložení majetkových poměrů a navzdory řádnému poučení o následcích neuvedl a neprokázal žádné relevantní okolnosti k žádosti o osvobození od soudních poplatků.

II. Obsah kasační stížnosti

[2] Proti tomuto usnesení podal stěžovatel včasnou kasační stížnost. V ní namítl, že krajský soud zkreslil rozhodný skutkový i právní stav, rozhodl na základě domněnek a upřel mu právo vyjádřit se k věci. Stěžovatel uvedl, že řádně podal včasnou a důvodnou žalobu a dostatečně doložil žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce. Závěrem navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení krajského soudu. Současně požádal o přiznání odkladného účinku, o osvobození od soudního poplatku a navrhl, aby mu Nejvyšší správní soud ustanovil pro řízení o kasační stížnosti zástupce.

III. Posouzení kasační stížnosti

[3] Nejvyšší správní soud nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, a to z toho důvodu, že přiznáním odkladného účinku se podle § 73 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), pozastavují účinky napadeného rozhodnutí pouze do skončení řízení před soudem. Rozhodování o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku by nemělo žádný smysl za situace, kdy se řízení tímto rozsudkem končí a rozsudek je vydán neprodleně po nezbytném poučení.

[4] Ani o návrhu stěžovatele na osvobození od soudních poplatků nebylo nutno rozhodovat, neboť podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014 – 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Napadené usnesení, kterým krajský soud zamítl žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě, nepochybně takovým procesním rozhodnutím je.

[5] Z právě citovaného usnesení rozšířeného senátu současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, jak již bylo výše uvedeno. V daném případě tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatele advokátem nemusí být splněna. Nejvyšší správní soud i tak vážil, zda je, přes právě

pokračování

uvedené, ustanovení zástupce v nynějším řízení o kasační stížnosti nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatele. Dospěl k závěru, že tomu tak není. Kasační stížnost splňuje předepsané náležitosti a lze z ní seznat, z jakých skutkových a právních důvodů stěžovatel považuje napadené usnesení krajského soudu za nezákonné. Nejvyššímu správnímu soudu proto nic nebrání v tom, aby o takto formulované kasační stížnosti věcně rozhodl, aniž by stěžovatel v důsledku své neznalosti práva mohl utrpět jakoukoli újmu. Zpochybnění rozhodnutí o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních a o ustanovení zástupce je navíc skutkově i právně jednoduchým úkonem. Soud tudíž stěžovateli zástupce pro řízení o kasační stížnosti neustanovil.

[6] Soud se dále zabýval otázkou přípustnosti podané kasační stížnosti a dospěl k závěru, proti výrokům III. a IV. napadeného usnesení není přípustná, neboť se v tomto rozsahu jedná toliko o rozhodnutí, kterým se upravuje vedení řízení ve smyslu § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2008, čj. 1 As 2/2008 - 47, či usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2006, čj. 5 As 15/2005 - 47, č. 973/2006 Sb. NSS). Na základě shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost v části směřující proti výrokům III. a IV. napadeného usnesení odmítl podle § 120 a § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. jako nepřipustnou. Ve zbylém rozsahu shledal kasační stížnost přípustnou.

[7] Nejvyšší správní soud přezkoumal výroky I. a II. napadeného usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti. Stěžovatel ve své kasační stížnosti označil důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b), c), d) a e) s. ř. s. Z obsahu kasační stížnosti však vyplývá, že ji stěžovatel podal toliko podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[8] Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. „[k]asační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.“ Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní předpis, popř. je sice aplikován správný právní předpis, ale tento je nesprávně vyložen.

[9] Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. „[k]asační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.“

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] K námitce, že krajský soud rozhodl na základě zkresleného skutkového a právního stavu, respektive na základě domněnek, ke kterým se stěžovatel nemohl vyjádřit a které jsou v rozporu s předloženými podklady, Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že stěžovateli již několikrát vysvětlil, například v rozsudku ze dne 9. 10. 2014, čj. 4 Afs 177/2014 - 24, že český právní řád soudům neukládá, aby s účastníky řízení konzultovaly své úvahy. Stěžovatel měl možnost přednést veškerá svá tvrzení a nahlížet do spisu. Skutečnosti a

úvahy uvedené v odůvodnění napadeného usnesení jsou koherentní a podložené spisovým materiálem.

[12] Nejvyšší správní soud opakovaně konstatuje, že podle § 36 odst. 3 s. ř. s. „[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.“ Základní podmínku pro osvobození od soudních poplatků tedy tvoří povinnost žadatele doložit, že nemá dostatečné prostředky. Tuto podmínku však stěžovatel v průběhu celého řízení před Krajským soudem v Ústí nad Labem nesplnil, neboť nepředložil žádné doklady, které by osvědčovaly jeho špatnou finanční situaci. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu „[p]ovinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje“ (srov. usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. 7 Azs 343/2004 - 50, č. 537/2005 Sb. NSS).

[13] Na tomto závěru nemůže nic změnit ani to, že stěžovatel v řízení před krajským soudem tvrdil, že má zdravotní obtíže, které mu brání své majetkové poměry doložit. Ačkoliv mu krajský soud na jeho žádost prodloužil lhůtu pro doložení majetkových poměrů, ani v této lhůtě je nedoložil. I když stěžovatel uvedl, že mu tato lhůta končila 16. 7. 2019, není tomu tak. Původní lhůta mu byla prodloužena o 10 dnů od doručení daného přípisu. Ten mu byl dle doručenký doručen dne 3. 7. 2019 a lhůta tak měla skončit 13. 7. 2019, nicméně vzhledem k tomu, že to byla sobota, připadl poslední den lhůty v souladu s § 40 odst. 3 s. ř. s. na pondělí 15. 7. 2019. Až po jejím uplynutí, dne 16. 7. 2019, požádal znovu o prodloužení lhůty z důvodu zdravotních obtíží. Lhůtu však lze prodloužit pouze v době jejího běhu. Tvrzené zdravotní obtíže stěžovatel navíc nijak nedoložil a to ani v jednom ze svých podání. Nelze ani přehlédnout, že zaslání vyplněného formuláře o majetkových poměrech, byť třeba bez příloh, které by nebyl schopen zajistit, není takovou činností, kterou stěžovatel nebyl schopen zvládnout, i pokud by skutečně určité zdravotní obtíže měl. Nejvyššímu správnímu soudu je navíc z jeho úřední činnosti známo, že stěžovatel soudům opakovaně řádně nedokládá své majetkové poměry ani před tvrzenými zdravotními obtížemi, které měly začít dle jeho podání z 15. 4. 2019 dne 5. 4. 2019 (viz například rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 4. 2019, č. 4 As 94/2019, ze dne 22. 11. 2018, č. 4 As 292/2018 - 24, nebo ze dne 24. 10. 2018, č. 8 As 252/2018-23). Ani případné prodloužování lhůty by tak téměř jistě nevedlo ke splnění povinnosti jeho povinnosti řádně doložit majetkové poměry. Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že stěžovatel věrohodně a úplně neprokázal svou majetkovou a výdělkovou situaci. Stěžovatel nedoložil, že nemá dostatečné prostředky, proto krajský soud rozhodl správně, pokud mu osvobození od soudních poplatků nepřiznal a vyzval jej k jejich zaplacení.

[14] Podle § 35 odst. 9 věta první s. ř. s. „[n]avrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda

pokračování

senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.“ Prvotní podmínkou pro ustanovení zástupce soudem je existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků. Jak již bylo uvedeno výše, stěžovatel znemožnil objektivní posouzení svých aktuálních poměrů a nedoložil, že nemá dostatečné prostředky. Existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků tak nebyla prokázána, tudíž nebyla splněna ani podmínka pro ustanovení zástupce soudem. Krajský soud proto rozhodl správně, pokud návrhu žalobce na ustanovení zástupce nevyhověl.

IV. Závěr

[15] S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnosti proti výrokům I. a II. napadeného usnesení krajského soudu není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl. Kasační stížnost proti výrokům III. a IV. usnesení krajského soudu pak pro její nepřipustnost podle § 120 a § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl.

[16] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti v části směřující proti výrokům III. a IV. usnesení krajského soudu rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona, tak že žádný z účastníků nemá nárok na náhradu nákladů řízení, neboť kasační stížnost byla v tomto rozsahu odmítnuta. O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti v části směřující proti výrokům I. a II. usnesení krajského soudu rozhodl Nejvyšší správní soud dle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení, které důvodně vynaložil. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti proti výrokům I. a II. usnesení krajského soudu procesně neúspěšný, právo na náhradu nákladů řízení mu nenáleží. Procesně úspěšnému žalovanému žádné náklady nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žalovanému nepřiznal náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 23. října 2019

JUDr. Petr Mikeš, Ph.D.
předseda senátu